

‘Leren door te doen’

In de peiling

[Jacqueline Wijbenga]

Trainer diervoeders Hans Vink was in januari officieel 25 jaar in dienst bij PTC+. Zijn dienstverband vloeide voort uit de door hem gevolgde opleiding in Barneveld. “Ik kon kiezen uit twee banen, ik koos deze en heb daarvan nog geen moment spijt gehad.”

“Ik ben een praktijkman. Doe mij maar kleine groepen die een vak willen leren”, aldus Hans Vink.

“Graag eerst de tarwe lossen. Dan draai ik dat in de voorraadsilo voordat we de gerst lossen.” Aan het woord is Hans Vink, trainer diervoeders bij PTC+ in Barneveld. In overleg met de bulkwagenchauffeur worden de voor de proef-fabriek bestelde grondstoffen gelost. Hier geen geautomatiseerde lossystemen met barcodereader. “De hoeveelheden die wij hier verwerken zijn daarvoor veel te klein”, licht Vink toe.

Grondstof

Handmatig voert Vink de batchgegevens van de geleverde grondstoffen in de computer in. Vanaf daar is het proces dankzij de programmatuur van Inteqnion wel geautomatiseerd, zodat studenten ook in de lessituatie ervaring opdoen met computergestuurde productie en kwaliteitsbewaking. Na een druk van de trainer op de juiste knop in het systeem wordt de tarwe vanuit de ontvangstsilo naar een van de grondstofsilo's getransporteerd.

Als de ontvangstsilo door het systeem wordt vrijgegeven, is de gerst aan de beurt. Vink geeft de chauffeur een seintje dat de lossilo weer beschikbaar is en vlot blaast de gerst de silo in. Die laat Vink vooralsnog in de ontvangstsilo zitten. “De gerstvoorraadsilo is nog niet helemaal leeg. Wat daar in zit, moet eerst zijn verwerkt. Ik draai nooit nieuw product op resten die nog in silo's zitten.” Eenmaal gelost, constateert Vink dat de hoeveelheid gerst die hij heeft ontvangen, waarschijnlijk net niet voldoende is om alle cursisten de weken tot de zomer voer mee te laten maken. “We zien wel hoe we uitkomen. Ik kan altijd nog wat bijbestellen als dat nodig is.”

Student

Met het lossen van de grondstoffen zit het werk in de proeffabriek voor Vink er voor vandaag op. De internationale stu- >>>

>> 'Leren door te doen'

In overleg met de bulkwagenchauffeur worden de grondstoffen voor de proeffabriek PTC+ gelost.

denten die hij momenteel begeleidt, zijn bezig met projecten. Een bonte verzameling nationaliteiten heeft zich verdeeld over de verschillende leslokalen met computers. Vink aanschouwt het tafereel met trots. Deze studenten komen uit alle delen van de wereld om in Nederland, bij PTC+, kennis op te doen over mengvoer maken. Zowel voedingstechnologie als procestechnologie komen aan bod. "Je kunt nog zo'n mooie fabriek hebben, maar als je niet weet welke grondstoffen je verwerkt en wat ze betekenen voor een dier, heb je niets aan die fabriek", stelt de instructeur.

Zelf is Vink min of meer bij toeval besmet met het 'mengvoervirus'. "Tegenover het huis van mijn ouders stond een mengvoerfabriek. Daar was ik als jongen vaak te vinden." Vink volgde de MTS en bekwaamde zich er in de elektrotechniek met als specialisatie motoren. Eenmaal het diploma op zak, werkte Vink bij de overbuurman in afwachting van zijn oproep voor militaire dienst. "Net in die tijd besloot de overheid minder jongens op te roepen

en ook ik hoefde daardoor niet meer in dienst."

Toenmalige directeur Grevers wees Vink op de vakopleiding mengvoertechniek in Barneveld. Hij besloot die stap te zetten en nam in september 1985 plaats in de schoolbanken. "Ik kwam als technicus op de opleiding en had weinig kennis van de dierhouderij. Dat moest ik die eerste maanden bijspijkeren in vier dagen theorie en een dag praktijk. Best pittig", herinnert Vink zich. Hij sloeg zich er goed doorheen en mocht in december 1986 het diploma in ontvangst nemen uit handen van de toenmalige docenten Paul van der Pols en Henk Middag.

Praktijkervaring

Met het diploma in zicht, oriënteerde Vink zich alvast op de arbeidsmarkt. Een baan bij een voerfabriek lag voor de hand, een eerste gesprek vond plaats. Maar student Vink had ook indruk gemaakt bij zijn eigen docenten. Die waren op zoek naar een collega met praktijkervaring en benaderden Vink voor een functie bij PTC+. "Toen kon ik ineens kiezen, want ook de voerfabriek wilde me wel hebben." Uiteindelijk koos hij voor een baan als instructeur. "Ik had vroeger nooit gedacht dat ik docent zou worden." De kennismaking met Barneveld en het type onderwijs dat er wordt gegeven,

spraken en spreken Vink erg aan. "De leraren waren destijds heel inspirerend en dat maakte me enthousiast voor een baan bij PTC+."

Opnieuw moest Vink zelf in de schoolbanken. "Ik had wel kennis en praktijkervaring, maar geen onderwijskundige scholing. Om instructeur te kunnen worden, moest ik me dus eerst bekwalimen in vakdidactiek." Dat deed hij met succes en zo belandde Vink voor de klas. "Ik ben een praktijkman. Dus niet geschikt voor theorielessen aan groepen van dertig leerlingen. Doe mij maar kleine groepen die een vak willen leren. Ik heb de materialen en middelen graag in de buurt en laat de studenten graag zien en voelen hoe het in de praktijk werkt, voelt, ruikt en proeft."

Gevoel

Vanaf het begin van de internationalisering van de opleiding is Vink betrokken geweest bij het instrueren van buitenlandse studenten. Ook daarbij ligt zijn passie bij de praktijklessen. De proeffabriek waarover Vink de beschikking heeft, biedt een prima basis voor die lessen, zowel voor nationale als internationale studenten. "Voor nationale studenten is erin voorzien dat ze na de ervaring in deze fabriek ook ervaring opdoen in de gangbare Nederlandse mengvoederproductiebedrijven. De techniek die daar wordt toegepast is veel geavanceerder dan waarmee ze hier kennismaken. Aan de andere kant, hier leren ze gevoel te krijgen voor het proces en het product. Hier mogen ze fouten maken, het proces tussentijds stopzetten om te kijken of de pers de juiste instelling heeft, bedenken waarom dat eventueel niet het geval is en vervolgens weer van voren af aan beginnen met bijstellen van voersamenstellingen of procesinstellingen. Dat kun je in een praktijksituatie normaal niet doen, maar met de kennis die je hier op doet, kun je wel meer gevoel krijgen voor wat het betekent als je een instelling wijzigt", vertelt Vink enthousiast. De internationale studenten die naar Barneveld komen, kijken vaak verlekkerd naar de beschikbare techniek. De proeffabriek is van bijna alle gemakken voorzien, maar haalt het niet bij hetgeen tegenwoordig in een moderne voerfabriek staat. En dat is volgens Vink maar goed ook. "De basis van goed voer

is grondstofkennis en nutritionele kennis. Dat is waar de aandacht in de opleiding naar uit moet gaan, niet naar de modernste technieken. Want beschik je daarover, maar heb je geen verstand van de grondstoffen waarover je beschikt, dan maak je nooit een goed voer."

Leren door te doen, is het devies van de PTC+-opleiding. Veel studenten kijken hoopvol en afwachtend naar de trainer en gaan er vanuit dat hij laat zien hoe het moet. Maar Vink doet niets. "Studenten moeten het zelf doen, anders leren ze het niet." Het enige wat Vink doet, is – 'waarschijnlijk soms tot vervelens toe' – vragen stellen aan de studenten. De waarom-vraag ligt voortdurend op het puntje van de tong. "Ik kan wel uitleggen waarom iets niet werkt, maar het is veel beter als ze dat zelf bedenken. Dan leren ze van hun eigen fouten."

Fabriek

De afgelopen vier jaar heeft Vink meer tijd in het mengvoerbedrijfsleven doorgebracht dan de jaren ervoor. Dat is deels toe te schrijven aan het BBL-traject, een opleidingstraject voor medewerkers van bedrijven. Het praktijkonderwijs voor de mengvoederbedrijven wordt ingevuld door PTC+. Veel medewerkers uit het diervoederbedrijfsleven hebben inmiddels een cursus doorlopen of gaan dat nog doen. "Het leuke van deze cursussen is dat wij ook weer veel meer direct contact met het Nederlandse bedrijfsleven hebben. Want na de cursussen hier, volgen trainingen in de bedrijven zelf, op de locatie van de betreffende medewerkers."

Wat Vink opvalt, is dat er veel wordt gestandaardiseerd in het productieproces. "Maar grondstoffen zijn nooit standaard en tegenwoordig is ook geen samenstelling meer gelijk. Vroeger zag een procesoperator nog alle grondstoffen zelf, maar tegenwoordig zijn functies gescheiden, zit alles in gesloten systemen, dus komt een procesoperator nog maar zelden zelf in contact met een grondstof. Dan is het voor zo'n medewerker moeilijk om een beeld te hebben bij de grondstof en de samenstelling. Een operator moet weer worden uitgedaagd om de waarom-vraag te stellen. Daartoe verleiden we hem in onze cursussen."

Internationalisering

In de 25 jaar dat Vink nu werkt als instructeur en later trainer in de mengvoedertechnologie heeft de sector een aanzienlijke schaalvergroting doorgemaakt en is verregaand geautomatiseerd. "Toen ik in 1987 begon, waren er nog 365 voerfabrikanten. Het ambachtelijke is er nu wel af." De laatste jaren heeft ook de internationalisering zijn intrede gedaan. Veel Nederlandse bedrijven hebben hun vleugels uitgeslagen in het buitenland. En Vink daardoor ook. "Ik zit binnenkort in opdracht van een Nederlands bedrijf bij een vestiging in het buitenland om het personeel daar bij te scholen. Ontzettend leuk om te doen."

Toekomst

De invulling van het praktijkonderwijs is gaandeweg steeds veranderd van karakter, inspelend op marktwensen. "Praktijkonderwijs heeft zich bewezen en dus heeft het toekomst", betoogt Vink. Toch is het voortbestaan van dit type onderwijs voortdurend omhuld door onzekerheid. Het praktijkonderwijs is losgekoppeld van het reguliere onderwijs en beschikt daardoor niet over een verzekerde financiële basis. PTC+ draait desondanks goed, mede dankzij de BBL-trajecten die nu enkele jaren lopen, de internationale cursussen die in het kader van ontwikkelingssamenwerking worden gefinancierd en een samenwerking met de Hogere Agrarische Scholen en Wageningen Universiteit. Toch is PTC+ zich aan het herbezinnen. "Het is voor een instelling als de onze moeilijk om inzicht te krijgen in toekomstige ontwikkelingen, in de markt en van overheidswege. Wel moeten we voor onszelf goed bedenken hoe we als instelling verder willen en kunnen, zowel op het gebied van dierveredeling als voerproductie." Als het gaat om voerproductie, dan heeft PTC+ de komende periode een goed gevulde orderportefeuille. "Maar verder dan tot het eind van het jaar kan ik het niet invullen." Vink leeft bij de dag. "Het werk ligt er en de vraag naar onze kennis is er, ze moeten alleen op het goede moment samenkomen. Het nieuwe schooljaar is nog niet gevuld, maar tot nu toe is het altijd goed gekomen. Ik maak me geen zorgen over de dag van morgen." ■

